

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 grudnia 2015 roku - znak (...) - Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ponownie ustalił wartość kapitału początkowego M. Ś. na dzień 1 stycznia 1999 roku na kwotę 132.472,56 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, został ustalony z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. z lat 1973 – 1982 i wyniósł 81,80 %. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru (81,80 %) przez kwotę bazową w wysokości 1220,89 zł. Podstawa wymiaru kapitału początkowego wyniosła więc 998,69 zł. Organ rentowy uwzględnił M. Ś. okresy składkowe w wymiarze 27 lat, 9 miesięcy i 17 dni, tj. 333 miesiące oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 1 rok, 7 miesięcy i 26 dni, tj. 19 miesięcy. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 89,56 %. Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osoby w wieku 62 lat przyjęto w wymiarze 209 miesięcy. Wysokość kapitału początkowego ustalona na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 132.472,56 zł.

/decyzja - k. 61-63 plik I akt ZUS/

Decyzją z dnia 10 grudnia 2015 roku – znak (...) - Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 24 listopada 2015 roku przyznał M. Ś. emeryturę od dnia 1 listopada 2015 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Organ rentowy wskazał, że ustalił wysokość emerytury w oparciu o art. 183 w zw. z art. 26 i 53 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury obliczonej zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z okresu 10 lat kalendarzowych od 2000 do 2009 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 139,31 %. Podstawa wymiaru obliczona została przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru – 139,31 % - przez kwotę bazową – 3308,33 zł i wyniosła 4.608,83 zł. ZUS uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 42 lata 11 miesięcy i 25 dni, tj. 515 miesięcy oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 3 lata 4 miesiące i 4 dni, tj. 40 miesięcy. Tak obliczona emerytura wyniosła 3.472,66 zł. Emerytura obliczona na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej wyniosła 3.352,62 zł. Organ podał, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Organ rentowy wskazał, że emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Kwota zewidencjonowanych składek na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 234836,51 zł, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego – 434012,07 zł, średnie dalsze trwanie życia – 199,50 miesięcy. Obliczona na tej podstawie emerytura wyniosła 3.352,62 zł ((...),51 + 434012,07 zł) / 199,50). Wobec osiągnięcia wieku uprawniającego do emerytury w 2014 roku wysokość emerytury wyniosła 3.376,63 zł - jako suma kwot stanowiących równowartość 20 % emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej (694,53 zł) oraz 80 % emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej (2.682,10 zł).

/decyzja - k.30 plik II akt ZUS/

Odwołania od decyzji z dnia 4 grudnia 2015 roku i 10 grudnia 2015 roku złożył M. Ś., wnosząc o ich zmianę poprzez uwzględnienie, że w I półroczu 1974 roku otrzymywał wynagrodzenie w wysokości równej wynagrodzeniu za II półrocze 1974 roku, ewentualnie w wysokości średniego wynagrodzenia za pół roku 1973, zamiast przyjętego w najniższej wysokości. Ponadto wniósł o uwzględnienie w 1976 roku wynagrodzenia za pracę za okres marzec – maj, które w ogóle nie zostało uwzględnione.

/odwołanie - k. 2 – 3; k.2-2 odwrót akt VIII U 307/16/

W odpowiedzi na odwołania z dnia 12 lutego 2016 roku organ rentowy wniósł o ich oddalenie, argumentując jak w treści zaskarżonych decyzji. Dodatkowo podniesiono, że za okresy zatrudnienia, za które wnioskodawca nie przedłożył

zaświadczenia o wysokości zarobków, tj. za okres od dnia 1 czerwca 1971 roku do dnia 15 stycznia 1972 roku oraz od dnia 1 stycznia 1974 roku do dnia 30 czerwca 1974 roku organ rentowy przyjął najniższe wynagrodzenie w j.g.u. na podstawie art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Natomiast za 1976 rok przyjęto wysokość wynagrodzeń z zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z Zakładu (...) Spółki Akcyjnej, tj. 23516 zł + wysokość wynagrodzenia z legitymacji ubezpieczeniowej za dwa miesiące, tj. 6888 zł z Przedsiębiorstwa (...). Łączna kwota wynagrodzenia za rok 1976 wyniosła 30404 zł, co dało częściowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przy kapitale początkowym z tego roku 59,18%.

/odpowiedź na odwołanie - k. 4-4odwrot/

Postanowieniem z dnia 13 lipca 2016 roku Sąd połączył do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawę VIII U 307/16 ze sprawą VIII U 306/16.

/postanowienie – k.10 akt VII U 307/16/

Na rozprawie w dniu 6 marca 2017 roku strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie. Wnioskodawca sprecyzował ostatecznie, że wnosi o uwzględnienie przy wyliczeniu wysokości kapitału początkowego i emerytury jego wynagrodzenia obliczonego według stawek godzinowych wraz z premią regulaminową w wysokości 15 %. Pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania.

/stanowiska stron - e-protokół z dnia 6 marca 2017 roku - 00:00:42 - 00:06:46 - płyta - k. 66/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony M. Ś. urodził się w dniu (...).

/okoliczność bezsporna, a nadto: wniosek o emeryturę - plik II akt ZUS/

W dniu 24 listopada 2015 roku M. Ś. złożył wniosek o emeryturę.

/okoliczność bezsporna, a nadto: wniosek o emeryturę - plik II akt ZUS/

Wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. w okresie od dnia 17 lutego 1972 roku do dnia 31 maja 1976 roku na stanowisku elektromontera w pełnym wymiarze czasu pracy.

/świadczenie pracy – k.15 plik I akt ZUS/

Organ rentowy przyjął za udowodnione wynagrodzenie wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. w okresie od dnia 17 lutego 1972 roku do dnia 31 grudnia 1973 roku, od dnia 1 stycznia 1975 roku do dnia 28 lutego 1976 roku na podstawie zapisów dotyczących wysokości wynagrodzenia skarżącego w legitymacji ubezpieczeniowej, a za okres od dnia 1 lipca 1974 roku do dnia 31 grudnia 1974 roku na podstawie tzw. „pasków wynagrodzeń”.

/bezsporne, legitymacja ubezpieczeniowa, paski wynagrodzeń – k.40 plik I akt ZUS/

W okresie niewskazanym w legitymacji ubezpieczeniowej - od dnia 1 stycznia 1974 roku do dnia 31 stycznia 1974 roku wnioskodawca otrzymywał wynagrodzenie obliczone według stawki w wysokości 12,00 zł za godzinę, w okresie od dnia 1 lutego 1974 roku do dnia 30 czerwca 1974 roku według stawki w wysokości 13,50 zł za godzinę, a w okresie od dnia 1 marca 1976 roku do dnia 31 maja 1976 roku według stawki w wysokości 15,50 zł za godzinę.

/bezsporne; angaże – k. zaświadczenie – k. 17, 18, 19,20/

W zachowanych aktach osobowych wnioskodawcy ze spornego okresu brak jest informacji dotyczącej zasad obliczania i wysokości premii.

/okoliczność bezsporna/

Organ rentowy ustalił staż pracy wnioskodawcy w wymiarze 27 lat, 9 miesięcy i 17 dnia obejmującym okresy składkowe oraz w wymiarze 1 rok, 7 miesięcy i 26 dni obejmującym okresy nieskładkowe.

/okoliczność bezsporna/

Hipotetyczna wysokość wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego M. Ś. na dzień 1 stycznia 1999 roku, obliczonego z 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1973 roku – 1982 roku, przy uwzględnieniu stawki godzinowej, ustalonej na podstawie angażu wystawionych przez Przedsiębiorstwo (...) w Ł. w okresie od dnia 1 stycznia 1974 roku do dnia 30 czerwca 1974 roku oraz w okresie od dnia 1 marca 1976 roku do dnia 31 maja 1976 roku wyniosłaby 86,03 %. Wysokość wynagrodzenia przy uwzględnieniu obowiązującej stawki godzinowej, wyniosłaby w poszczególnych okresach:

- w okresie od 1 stycznia 1974 roku do dnia 30 czerwca 1974 roku – 15306,00 zł,

- w okresie od 1 marca 1976 roku do 31 maja 1976 roku – 9176,00 zł.

Tak ustalony kapitał początkowy, z uwzględnieniem wskaźnika w wysokości 86,03 %, wyniósłby na dzień 1 stycznia 1999 roku – 136485,36 zł, a wysokość emerytury obliczona w oparciu o tak ustalony kapitał początkowy wyniosłaby od dnia 1 listopada 2015 roku – 3.429,35 zł.

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto:

- w 1973 roku – dochód w wysokości 32.030,00 zł i wwpw – 95,40 %;

- w 1974 roku – dochód w wysokości 35.641,00 zł i wwpw – 93,25 %;

- w 1975 roku – dochód w wysokości 35.926,00 zł – wwpw 76,51 %;

- w 1976 roku – dochód w wysokości 39.580,00 zł – wwpw 77,05 %;

- w 1977 roku – dochód w wysokości 42.714,00 zł – wwpw 77,45 %;

- w 1978 roku – dochód w wysokości 47.731,00 zł – wwpw 81,39 %;

- w 1979 roku – dochód w wysokości 51.375,00 zł – wwpw 80,37 %;

- w 1980 roku – dochód w wysokości 58.489,00 zł – wwpw 80,70 %;

- w 1981 roku – dochód w wysokości 88.223,00 zł – wwpw 95,62 %;

- w 1982 roku – dochód w wysokości 143.078,00 zł – wwpw 102,51%

/okoliczności bezsporne, a nadto: pismo procesowe organu rentowego z dnia 30 sierpnia 2016 roku – k. 33; hipotetyczne wyliczenie – k. 34-43 /

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy w Łodzi dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych. Sąd oparł się w szczególności na zachowanych aktach osobowych wnioskodawcy, dokumentach ze spornego okresu zatrudnienia (angaże) oraz hipotetycznym wyliczeniu wysokości kapitału początkowego i emerytury dokonany przez ZUS.

Wnioskodawca nie kwestionował wyliczenia wysokości kapitału początkowego i emerytury dokonanego przez ZUS przy uwzględnieniu stawki godzinowej wynagrodzenia, otrzymywanego w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. w okresie od dnia 1 stycznia 1974 roku do dnia 30 czerwca 1974 roku oraz w okresie od dnia 1 marca 1976 roku do dnia 31 maja 1976 roku .

Sąd uznał za niewiarygodne zeznania skarżącego w zakresie, w jakim zeznawał co do wysokości otrzymywanej premii w wysokości 15%, gdyż nie znajdują one potwierdzenia w dokumentacji osobowej wnioskodawcy ze spornego okresu zatrudnienia. Dokumentacja ta nie zawiera żadnych informacji co do wysokości otrzymywanej premii przez wnioskodawcę w tym okresie, a przedłożone przez niego paski wynagrodzeń za II półrocze 1974 roku nie mogą stanowić dowodu, że we wcześniejszym okresie odwołujący otrzymywał premię, tym bardziej w stałej wysokości. Na paskach tych wskazano premię, jako składnik wynagrodzenia wnioskodawcy, ale jej wysokość była inna w każdym miesiącu. Wnioskodawca w toku sądowego postępowania odwoławczego nie przedłożył żadnych dokumentów płacowych ze spornego okresu, nie złożył również dokumentu regulującego przyznawanie wszystkich składników wynagrodzenia, nie wskazał świadków, którzy potwierdziliby sposób naliczania i faktyczną wysokość otrzymywanych przez niego premii. Zatem brak było podstaw, aby jedynie na podstawie twierdzeń wnioskodawcy przyjąć, że premia we wskazanej przez niego wysokości 15% została faktycznie wypłacona. Wynagrodzenie pracownika nie może być prawdopodobne tylko pewne. Jeśli w toku postępowania sąd nie poweźmie tej pewności nie może przeliczyć świadczenia w oparciu tylko o prawdopodobne wynagrodzenia.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie jest częściowo zasadne i skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji w części.

Zgodnie art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku, poz. 887 ze zm.) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2).

Kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12 (art. 174 ust. 1 ww. ustawy).

Jak stanowi art. 174 ust. 2 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

W myśl ust. 3 ww. przepisu podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Natomiast ust. 7 art. 174 stanowi, że do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 roku.

Ustęp 8 analizowanego przepisu stanowi zaś, że przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 % tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego

i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku według określonego w ustawie wzoru. Wartość współczynnika, obliczonego na podstawie ust. 8, w zależności od płci, wieku ubezpieczonego oraz stażu ubezpieczeniowego w dniu 31 grudnia 1998 r., przedstawiona jest w tabeli, stanowiącej załącznik do ustawy (ust. 13).

Jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesięcy tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu (ust. 3b).

Średnie trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy, co wynika z Komunikatu Prezesa Głównego Urzędu statystycznego z dnia 25 marca 1999 r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn (M.P. 1999 nr 12 poz. 173).

Organ rentowy do ustalenia wartości kapitału początkowego przyjął 27 lat, 9 miesięcy i 17 dni obejmującym okresy składkowe oraz w wymiarze 1 rok, 7 miesięcy i 26 dni obejmującym okresy nieskładkowe, czego wnioskodawca ostatecznie nie kwestionował.

Do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 r. (art. 174 ust. 7).

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym złożono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Powołany ust. 6 stanowi, że na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne

i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Zgodnie z ust. 4 i ust. 5 art. 15 ustawy w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

- 1) oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych,
- 2) oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu,
- 3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty oraz

4) mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19, przy czym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%.

Natomiast w myśl art. 16 cytowanej ustawy przy ustalaniu kolejnych 10 lat kalendarzowych, o których mowa w art. 15 ust. 1 i 2, przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu.

Organ rentowy po wpłynięciu wniosku ubezpieczonego dokonał ponownego przeliczenia kapitału początkowego.

Kwestię ponownego ustalania kapitału początkowego reguluje art. 175 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego następuje w okolicznościach określonych w art. 114.

Zgodnie zaś z art. 114 ust. 1, prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Przytoczone zasady postępowania – w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 roku w sprawie o sygn. akt III UZP 2/03 (OSNP 2003/14/338) - tak przy ustalaniu prawa do świadczenia, jak i jego przeliczaniu, pozwalają na ogólną uwagę, że zamiarem ustawodawcy było umożliwienie ubezpieczonym dokonanie wyboru, w ramach prawa, najkorzystniejszego z ich punktu widzenia okresu, z którego podstawa wymiaru składek ubezpieczeniowych, będzie stanowić podstawę wymiaru świadczenia.

Według § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 roku, nr 237, poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Należy podkreślić, że Sąd nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c.

i sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe.

Wskazana regulacja § 21 ust. 1 powołanego rozporządzenia stanowiąca odpowiednik obowiązującego do dnia 23 listopada 2011 roku § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza jednak, aby wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana i w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (tak stanowi m. in. teza wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997r. - II UKN 186/97, OSNAP 1998/11/324, a także wyroki: Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 marca 1997r. - III AUa 105/97, Apel. W-wa 1997/2/7, Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 27 czerwca 1995 - III Aur 177/95, OSA 1996/10/32, czy Sądu Apelacyjnego Białymstoku - III Aur 294/93, PS - wkład. 1994/3/6).

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę dostępnej dokumentacji związanej z okresami zatrudnienia wnioskodawcy, co dało Sądowi podstawę do oceny prawidłowości zaskarżonej decyzji w świetle zarzutów ubezpieczonego.

Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać

w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego. Chodzi tutaj o umowy o pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. W takim wypadku uwzględnić można składniki wynagrodzenia, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stałe i w określonej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 r., III AUa 1555/11, LEX nr 1113058).

Kwestią sporną w rozpoznawanej sprawie było nieuwzględnienie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych przy obliczaniu kapitału początkowego wnioskodawcy wynagrodzenia z okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. na podstawie stawki godzinowej wskazanej w kolejnych angażach wraz z premią uznaniową.

Wnioskodawca wnosił zaś o ponowne obliczenie kapitału początkowego z uwzględnieniem rzeczywistego wynagrodzenia otrzymywanego za pracę w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. w okresie od dnia 1 stycznia 1974 roku do dnia 30 czerwca 1974 roku oraz od dnia 1 marca 1976 roku do dnia 31 maja 1976 roku.

Zdaniem organu rentowego brak jest możliwości wyliczenia faktycznego wynagrodzenia wnioskodawcy na podstawie stawek godzinowych z angaży ze spornego okresu, z uwagi na brak informacji dotyczących ilości przepracowanych przez niego godzin.

Sąd Okręgowy stoi jednak na stanowisku, że dla potrzeb obliczenia wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, w przypadku nieudowodnienia przez osobę ubezpieczoną (za pomocą dostępnych w postępowaniu sądowym środków dowodowych) wysokości podstawy wymiaru składek ubezpieczeniowych (wysokości rzeczywistego otrzymywanego wynagrodzenia) w danym roku lub w określonych latach - należy przyjmować pod warunkiem znajomości stawki godzinowej – dla niewątpliwie udowodnionego okresu ubezpieczenia w danym czasie, a więc zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy – wynagrodzenie wyliczone przez przyjęcie wysokości dziennej normy czasu pracy obowiązującej w tym okresie, przy uwzględnieniu niewątpliwie otrzymywanych dodatków i premii.

W ocenie Sądu Okręgowego zachowane w aktach osobowych M. Ś. angaże z okresu od dnia 1 stycznia 1974 roku do dnia 30 czerwca 1974 roku oraz od dnia 1 marca 1976 roku do dnia 31 maja 1976 roku, zawierające informację o przyznawaniu wynagrodzenia w oparciu o stawkę godzinową zgodną z kategorią zaszerogowania, dają podstawę do ustalenia wysokości stałych składników wynagrodzenia wnioskodawcy w tym spornym okresie.

Nie ma wątpliwości, że w powyższym okresie wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy, a zatem dysponując ww. dokumentacją osobową wnioskodawcy, należy uwzględnić jako wynagrodzenie iloczyn stawki godzinowej w wysokości wynikającej z powołanych angaży i 46 godzinnego tygodnia pracy.

Wskazać w tym miejscu należy, że dostępny materiał dowodowy nie pozwala na ustalenie, w jakiej wysokości były wypłacane premie w spornym okresie. Skarżący nie udowodnił bowiem ich wysokości w sposób pewny i konkretny, wiarygodnymi kartami płac lub innymi dokumentami płacowymi, czy zeznaniami świadków.

Stosownie do art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. W postępowaniu sądowym ubezpieczony może korzystać z wszelkich środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty, w szczególności z dowodów dokumentów oraz z przesłuchania świadków (zob. wyrok SN z 25.07.1997 r., II UKN 186/97, OSNP 11/1998, poz. 342).

Nie jest możliwe obliczanie wysokości kapitału początkowego i emerytury wyłącznie na podstawie twierdzeń wnioskodawcy. Twierdzenia te muszą być udowodnione. Wskazać należy, iż nie jest rzeczą sądu zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów

spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Stanowisko takie zawarł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 1996r. sygn. akt I CKU 45/96 (opubl. OSNC z 1997r., z.6-7, poz.76). Podobnie, w wyroku z 7 października 1998 r., II UKN 244/98, OSNAPiUS 1999, nr 20, poz. 662, Sąd Najwyższy stwierdził nawet, że od 1 lipca 1996 r. nastąpiło zniesienie zasady odpowiedzialności sądu za wynik postępowania dowodowego, także w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Podobny pogląd zaprezentował Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 marca 2006 roku, zapadłego w sprawie o sygn. akt III AUa 1096/05, wskazując, iż ujemne konsekwencje związane z trudnościami w dokumentowaniu wysokości wynagrodzeń z lat odległych nie powinny obciążać wyłącznie ubezpieczonych, jednakże nie można również odpowiedzialności za taki stan rzeczy przenosić wyłącznie na Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ustawowym wymogiem jest bowiem wykazanie przez ubezpieczonego konkretnych kwot otrzymanych przez niego zarobków, jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe lub ubezpieczenie społeczne, przy czym nie może istnieć tu żaden stan niepewności co do wysokości.

Reasumując, co do żądania skarżącego o uwzględnienie przy obliczaniu wysokości kapitału i emerytury - premii w spornym okresie do wynagrodzenia ustalonego na podstawie wynikającej z angaży stawki godzinowej brak jest podstaw do przyjęcia powyższego elementu. Wnioskodawca nie udowodnił bowiem konkretnych kwot premii w sposób pewny.

Sąd mając na uwadze wszechstronne zbadanie sprawy zobowiązał organ rentowy do przeliczenia emerytury w najkorzystniejszym jej wariantcie przy przyjęciu kwot wynagrodzenia obliczonego na podstawie angaży z uwzględnieniem stawek godzinowych w nich wskazanych. Organ rentowy dokonał stosownego wyliczenia wysokości zarobków za okres dnia 1 stycznia 1974 roku do dnia 30 czerwca 1974 roku i w okresie od dnia 1 marca 1976 roku do dnia 31 maja 1976 roku oraz wyliczenia hipotetycznej wysokości emerytury wnioskodawcy przy uwzględnieniu tego okresu i wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego. Tak wyliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 86,03 % i jest korzystniejszy od dotychczasowego (81,80 %).

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 i § 2 k.p.c., orzekł jak sentencji.

O dacie przeliczenia emerytury wnioskodawcy, Sąd orzekł na podstawie art. 129 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego oraz wypożyczyć akta ZUS

10 kwietnia 2017 roku